

PRO WESTEND r.y. 30 vuotta 22.12.1970
PRO WESTEND r.f. 30 år 22.12.1970

Tähän konisteeseen on koottu paitsi lyhyt katsaus Westendin seudun varhaisempaan historiaan, myöskin eräitä muistelmia Westendin alkua ajoilta. Mikäli kiinnostusta on olemassa, voidaan lyöherinin toimittaa uusi täydellisempi "Westendin historia". Tätä varten pyydetään kirjoitukset toimittamaan Pro Westendin sihteerille Veli-Pekka Partaselle, Hietaniementie 4.
31.1.71 AS

WESTENDIN VARHAISIMMISTA VAIHEISTA

Vain korkeimmat kalliot lienevät olleet näkyvissä merestä nykyisen Westendin seudulla siihen aikaan, kun pronssin tunteva merenkulkijakansa rakenteli läheiselle Haukilahden Kasavuorelle kiviset hautakumpunsa, n. 3000 vuotta sitten. Nimitys Kasavuori - myöhäisempien aikojen antama - kertoo vartiotalista, joita poltettiin varoitusmerkiksi sisämaan asukkaille, milloin vihollinen uhkasi mereltä. Westendin kupeessa olevan pienen Ankkurisaaren vanha nimi Munckörn taas voisi kuulua siihen runsaaseen Munkki-nimistöön, joka Helsingin seuduilla muistuttaa Viron puoleisen Padisten luostarin valtakaudesta Uudellamaalla vv. 1351-1417.

Björnvik ja Otaniemi, joiden vaikutuspiiriin Westendin seutu monet vuosisadat on kuulunut, olivat v:n 1540 maakirjan mukaan itsenäisten verotalonpoikien kyliä. Alituisten sotien, katovuosien ja tautien heikentäminä tilat kuitenkin vähitellen joutuivat kruunulle maksamattomien verojen vuoksi, ja niistä muodostettiin aatelisten vapaatiloja. V. 1692, jolloin varhaisin tilakartta seudulta laadittiin, oli Björnvik - nykyinen Tapiola ja Hakalahti - jo puolen vuosisataa ollut von Bönhardt-suvun säterinä, Otaniemi taas ratsuhestari Peter von Rutenhjelmän rusthollina. Otaniemeen kuului, paitsi itse Otaniemen ja Björnholman aluetta, aivan erillisenä ulkotiluksena juuri nykyinen Westend, kartassa nimeltään Hirböhl. Tämä lieneekin varhaisin asiakirjatieto seudusta. Kartan selityksissä mainitaan heinämaiden joukossa 6 tynnyrinalan kokoinen Hijrböhls Engen, sekä Hirböhlis torpställe, vaikka mahdollisesta asuuksesta ei sittemmin kuulutakaan, kartoista päätellen ei ainakaan pariin vuosisataan. Putta kalliota ja metsää Hirböhlissä riitti: "järeeää kuusi-metsää kallioiden välissä", toteaa maanmittari v. 1692.

Suurin merkitys Hirbölen takametsällä lienee Otaniemen rustohollille ollut sen rannikon hyvien kalavesien vuoksi. Jo talonpoikaiskaudella olivat Otaniemen ja Björnvikin kylät toimittaneet silakkaa Helsingin kuninkaankartanoon, ja silakka oli vielä v. 1706 niin tärkeä, että Otaniemellä oli kerrassaan 16 silakkanuotan paikkaa, niistä 4 Hirbölen rannalla: "Emellan Sandholm och Konungs näs 4 Strömlingsvarp". Otaniemen kalavedet olivatkin monikertaiset verrattuna Björnvikiin, jolle kuului vain nykyinen Otsonlahti sekä pieni kiila sen eteläpuolelta.

Mitä Hirbölen alue lopultakin käsitti, on vanhimpien karttojen perusteella vaikea määritellä. Alueen muoto oli kolmio, jonka yksi kulma oli Sanduddin niemessä, toinen Konungsissa. Mutta kolmas pohjoinen kärki oli monien riitojen aiheena. Se lienee sijoittunut nykyisen Invalidien Ammattioppilaitoksen maastoon. Koko riitakysymys tuli kuitenkin merkityksettömäksi, kun Björnvik ja Otaniemi ulkotiluksineen joutuivat samalle omistajalle, von Numersejalle, v:sta 1747 alkaen. Perheen asuinpaikaksi tuli Otaniemi, ja Otaniemeksi koko omistusta useimmiten nyt mainitaankin, vaikka se tosiasiasa käsitti "Otaniemen veroratsutilan ja siihen kuuluvat Hirbölen ja Björnvikin perintötilat".

Kun kolmas sukupolvi von Numerseja v. 1810, Suomen sodan jälkeen oli ottamassa haltuunsa Otanientä, oli perijöitä kaksi veljestä. Sen vuoksi sovittiin, "että kapteeni jää vanhalle tontille" (Otaniemeen) ja "luutnantti muuttaa pois, ja rakentaa itselleen talon Rakuunan pellolle", ja maat jaetaan tasan. Von Numersejien suvussa säilyneen perintätiedon mukaan juuri luutnantti antoi Rakuunan pellolle kohoaneelle päärakennukselleen nimen Hagalund, mikä myös tuli hänen perintösänsä nimeksi. Jako oli kuitenkin hyvin sekava, sillä alueet eivät olleet yhtenäiset, kun joka pelto ja metsä jaettiin. Niinpä Hirbölestä tuli itäinen eli rantapuoli kuulumaan Otaniemeen, läntinen kallionmaasto Hagalundiin. Jakokartan mukaan oli alueen pohjoisosassa kaksi rakennusta, vaikka ei käy selville, olivatko ne torppia vai latoja.

1860-luvulla sekä Otaniemi että Hagalund siirtyivät Sinebrycoffin panimodynastian haltuun. Varallisuutensa turvin uusi omistaja alkoi kehittää niistä ei vain ajanmukaisesti hoidettua mallitilaa, vaan edustavaa maakartanoa, jota somistettiin puutarhoin, puistoin ja kujantein. Nyt tuli vuorostaan Hagalund koko omistuksen nimeksi: "Karta över Hagalund bestående af Ot-näs säteri och Björnvik hemman", kuuluu otsikko vuoden 1887 kartassa.

Sinebrycoffien maaomistus sai kolmannenkin painopisteen, kun perheen vanhempi poika Nikolai perusti Björnholmaan erillisen palstatilan rakennuksineen ja puistoineen, itse asiassa pikku maatilan. Björnholm siirtyi hänen perillisiltään lahjoituksena Stiftelsen för Åbo Akademille. Nyländska Jaktklubbin monivuotisena kommodorina Nikolai Sinebrycoff luovutti Mössenholm-saaren useiksi vuosiksi seuran satamaksi ja "korentopaikaksi". Nuorempi veli Paul, Suomen taiteen tunnettu mesenaatti taas mieltäytyi Hagalundiin viettäen siellä kesivänsä puolisonsa Fanny Grahnin kanssa. Otaniemessä asui tilan pehtoori.

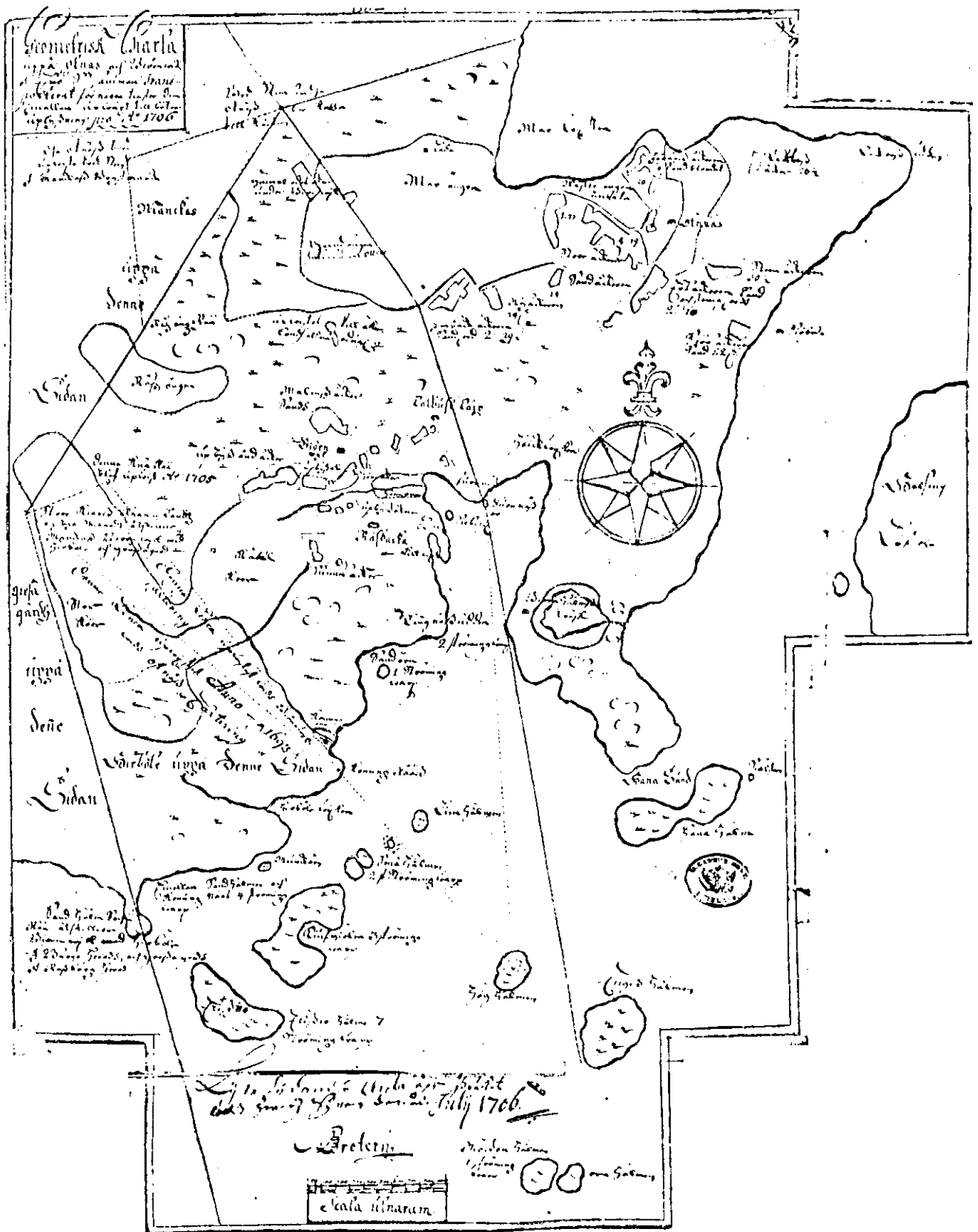
Ensimmäisen maailmansodan puhjettua alkoi Hagalundissa ja Hirböllessäkin todella "tapahtua". Venäjän sodanjohto alkoi rakentaa valtavaa maalinnoitusvyöhykettä, jonka yhdessä Suomenlinnan kanssa piti turvata Helsinki mahdolliselta saksalais-hyökkäykseltä. Hagalundin alue kuului tähän rakennelman läntiseen puolustuslinjaan, ja sadat miehet ja hevoset alkoivat uuras-
taa sen metsissä. Myös Hirbölen kallioihin louhittiin tykkiase-
mia, miehistösuojia, yhteyshautoja ja ammusvarastoja, joita ki-
vetyt tykkiteit yhdistivät toisiinsa. Vaikka tämä puolustus-
järjestelmä ei - onneksi - joutunut koetukselle tosi tilantees-
sa, oli jo sen rakentaminen maanomistajan kannalta koettelemus,
josta ei edes saanut korvausta. Sinebrycoffien "ainutlaatui-
seksi" lainitut tukkimetsät tuhoutuivat pahoin, eikä maaseudun
rauhasta ollut juuri tietoa.

Koska Sinebrycoff-puoliset olivat lapsettomia, testalenti testasi kauppaneuvoksetar Fanny Sinebrycoff, o.s. Grahn, maanomistajan kahden veljensä lapsille: pääosan, 566 hehtaaria, josta maa-
aluetta 350 ha ja loput merta, peri ylioppilas Arne Grahn, jonka
osuutta tästä lähtien kutsutaan Hagalundiksi. Pienemmän osan,

164 ha ali Otaniemen, peri johtaja Carl af Forselles perheineen. Jo aikaisemmin oli Hagalundista eroitettu Konungsin torppa v:n 1918 lain nojalla. Useiden vaiheiden kautta Otaniemi joutui osittain Kansallisosakepankille, osittain valtiolle nykyisen Teknillisen Korkeakoulun maapohjaksi, Hagalund taas pysyi kolme vuosikymmentä maanviljelystilana lääk. tri Arne Grahnin hallinnassa.

Hagalund, joka 1930-luvulle asti oli saanut olla rauhassa pääkaupungin asutuspaineelta, joutui aivan uuteen asemaan, kun Jorvaksentie vv. 1933-37 rakennettiin. Myös Espoossa alkoi nyt tonttien nyynti tukuttain. Osittain kaukonäköisyyttä, että tohtori Grahn - ainoana - teetti myös suunnitelman kaupaksi tarjoamalleen maalle. Hän antoi arkkitehti Ragnar Gustafssonin laatia asemakaavan n. 120 hehtaarin suuruiselle alueelle, joka sai nimen Westend, enteellistä kyllä. Kehittyihän Jorvaksentien eteläpuolelle vähitellen kauniiden yksityistalojen muodostama yhdyskunta. Tohtori Grahn teetti alueelle myös tien, ja sen välittömään naapuruuteen uimarannan tarpeellisine rakennuksineen. Kiinnostus tennisurheiluun - Arne Grahnhan oli 30-luvulla moninkertainen Suomen mestari - vei hänet vielä yritykseen, joka yksityisillä varoilla toteutettuna oli varsin suurisuuntainen: maapohjaisen tennishallin rakentamiseen. Suunnittelija oli arkkitehti Jarl Eklund. Westendin "tennisstadion" olikin valmistuessaan, v. 1935, maailman moderneimpia urheilukeskuksia.

Perästäpäin tarkastellen näyttää siltä, että Westendin alueen suunnittelussa oli yksi vika: se oli aikaansa edellä. Tennisstadion ei saavuttanut ansaitsemaansa menestystä ja joutui Maataloustuottajain Keskusliitolle, joka rakensi alueelle järjestöopiston ja kirjapainon tennishallin tuhouduttua tulipalossa. Kahdeksan ulkokenttää palvelee sentään yhä kesäisin urheiluväkeä. Asuntoalueena Jorvaksentien eteläpuoli on vielä säilyttänyt omakotivaltaisen luonteensa, niinkuin sille laadittu suunnitelma tarkoittikin. Nähtäväksi jää pystyykö se sen vastaisuudessaakin säilyttämään.

Tapiolan seutu v. 1706. Huom. pieni Munckörn-luoto
Tviholm-saaren luoteispuolella.

(Maanmittaushallituksen Kartta-arkistosta.)

TOHTORI ARNE GRAHNIA TAPAAMASSA

Keskusteluhetki Hagalundin kartanossa 17.1.71:

Jorvaksentie oli syksyllä -35 valmiina alkupäästään ja niin voitiin tonttien myynti aloittaa Westendissä. Nimen "Westend" keksi lauten Erik H Broman. Tonteilla ei ollut suurtakaan kyyntää, siihen aikaan ei ollut tapana asua vakituisesti Helsingin ulkopuolella, joskin Kulosaari, Kauniainen ja tietty radanvarsi-asutus olikin jo olemassa. Espoo oli siihen asti kiinnostanut helsinkiläisiä vain kesänviettopaikkana.

Ensimmäisinä katuina valmistuivat Westendin Puistotie, Kiertotie, Pihlajatie ja Suoratie nykyisen Shellin ja Pihlajatien väliseltä osuudelta. Insinööri Paavo Salminen rakensi tiet. Alueella oli erittäin tiheä puusto, josta sitten reunumaiset puut kaatuilivat helposti vasta-avatuille kaduille pienimmällsikin myrskyllä. Vieläri ja vesijohdot rakennettiin ensimmäisten asukkaiden myötä, piirustukset johtotöihin teki kaupungin-insinööri Ruben Granqvist ja työt suoritti Yleinen Insinööritoimisto. Pumppuasema sijaitsi Pihlajatien varrella ja purettiin lopullisesti vasta kesällä -70.

Ensimmäisiä asukkaita taisivat olla Anjala, Gullichsen ja Packalen. Arkkitehti Laisaari oli myös vanhoja asukkaita ja piirsi laitakin taloja kuin oransa, kukaties tällä tavoin syntyi ruskeiden lautapäättyjen ruoti lauten rapatuissa huviloissa.

Tennishallin vihkiäiset olivat tammikuussa -36. Tennishallirakennuksessa oli kaksi tenniskenttää, klubiravintola ja yleinen kahvila. Ulkona oli lisäksi 8 kenttää ja nämä toimivat edelleenkin. Tennisklubi oli varsin vilkas paikka, jäseniä oli parhaimmillaan 350, joista osan oli tuonut jäseniksi, ei tennis vaan muu klubielämä: biljardi, kortinpeluu ja ravintola. Klubiin kuului myös melkoisesti diplomaatteja ja ehkäpä tätä tietä he hakeutuivat myös asukkaiksi Westendiin. Tällä samaisella klubilla Pro Westendkin perustettiin 30 vuotta sitten ja siellä pidettiin myös ensimmäiset Pro Westendin vuosijuhlat. Halli

tuhoutui tulipalossa viittisen vuotta sitten.

Vuonna -41 myi tohtori Grahm siihen asti kyyrättä olleet tontit Göran Ehrnrothille ja hänen omistamalleen yhtiölle, Oy Mandatumille. Ostaja muodosti sitten uuden yhtiön, Oy Westend Ab:n hoitamaan näitä alueita, jotka käsittivät noin puolet Westendin pinta-alasta. Osan tonteista se myi yksittäin uusille asukkaille, mutta jäljelle jääneen suurimman osan osti sitten Haka.

AS

NÅGRA RANDANTECKNINGAR FRÅN WESTENDS TIDIGARE SKEDEN

Min första kontakt med Westend skedde någon gång på försommaren 1935. Arbetena på Drumsö bro hade då framskridit så långt, att gångtrafik var tillåten.

Jag hade länge sökt en strandtomt, där jag kunde bygga och bo under årets alla tider, utan de flyttningsbesvär, som är förenade med skilda vinter- och sommarbostäder. Sådana möjligheter fanns på Brändö och i Munksnäs. Men Brändö låg bakom Sörnäs och verkade ej tilltalande. Munksnäs igen hotades av instängning genom tillkomsten av den nya bron till Drumsö. Alltnog, jag vandrade ut till Westend för att studera förhållandena där.

Planerna på den nya villastaden var redan klara och tomtförsäljningen hade börjat. Arbetena på vägar, vatten och avlopp var i full gång. Trakterna kring Hirböleviken (dess rätta namn är Havsviken R N 1⁸⁷⁷) föreföll att fylla mina önskningsar.

På grund av särskilda orsaker inträffade mitt nästa besök på Westend först tre år senare. Då funktionerade vatten och avlopp och vägar hade dragits över stora delar av villastaden. Vackra villor med välskötta trädgårdar hade kommit till och allt tydde på en snabb utveckling. Min tomt köpte jag strax efter detta besök. Men först i november 1941 kunde sprängningsarbetena för min byggnad sättas i gång. Allt gick emellertid snabbt och den 1 juni flyttade vi in.

Knappt hade inflyttning skett, förrän fortsättningskriget bröt ut. Kustförsvarets och Sjöstridskrafternas staber förlades till Tennishallen i Hagalund och flera av villorna i Westend bl.a. min rekvirerades. Hos mig inlogerades general V. Valve och amiral Svante Sundman samt ett antal damer ur Lotta Svärdorganisationen. Inkvarteringen blev ej långvarig.

Av kriget som sådant hade vi mycket litet kännning i Westend. Endast flyganfallen på vårvintern 1944 nådde hit ut. Närmast skedde väl detta i misslyckade försök att tysta luftvärnsbatterierna på berget, där Erwis höghus nu står.

En svårighet hade vi dock här. Och det var busstrafiken, som under hela krigstiden fungerade dåligt och tidtals helt upphörde. För att komma till och från staden nödgades man vänta långa tider i hopp om att få plats på någon långväga buss eller möjligen en lastbil. Och i många fall fick man i regn och storm, i snöyra och stark köld vandra de fem kilometrarna till Drumsö, där man möjligen kunde få en stadens buss eller i värsta fall fortsätta till staden vandrande.

Pro Westend r.f. stiftades år 1941. Initiativet härtill togs av ingenjören Gunnar Björck. Ordförandeskapet under hela krigstiden och ännu under en lång tid därefter alternerade med slärrer intervaller mellan direktören T. Gullichsen och mig. En mycket verksam kraft inom föreningen var vicehäradshövdingen Lauri Anjala. Föreningen hade under denna tid att taga befattning med en hel del för villastaden viktiga problem. Det gällde frågan om inkorporering med Helsingfors år 1940, som lyckligtvis förföll. Vidare förekom här problem med byggnadsplanändringar, fasadgranskning osv.

På grund av de dåliga trafikförbindelserna med staden var Westendborna mer eller mindre tvungna att tillbringa sin fritid här ute. Detta gjorde att umgänget familjerna emellan blev livligt och lyckligtvis gott. Man var som en stor familj. Detta har möjligen bidragit till, att Westend fått namn om sig att vara ett boendevänligt samhälle.

Namnet Westend har allmänt accepterats. Man var på sina håll rädd för att nationella namnformer småningom skulle dyka upp. Och detta skedde faktiskt. I november 1942 utlyste Uusi Suomi en pristävling, som vanns av dåvarande borgmästaren i Vasa, K.G.R. Ahlbäck med förslagen Länsipää - Västända. Mot ibruktagande av detta konstlade namn opponerade man sig i Westend. Men tidningen förklarade, "---ettei ninkisyryys sellaisenaan suinkaan ole alueen asukkaiden sisäinen asia---" samt att, då

förslaget i sak motsvarade Westend, "heidän ei tarvitse tuntea itseään syrjäytetyiksi". Förslaget var dödfött. Varken här eller annorstädes fanns det förståelse för det. Men förslagsställaren fick litteratur till ett värde av 300 mark som pris för sin fyndighet.

Westend har i ringa grad belastat Esbo kommun. Planeringen av villastaden och byggandet av vägar och anläggningar för vatten och avlopp har betalats av tomtägarna. Detsamma gäller stolpar och ledningar för vägbelysning. Och dock verkställes här en verklig fastighetsbeskattning i det att varje villaägare med endast ett par undantag erlägger skatt för hyresförmån, medan praktiskt taget hela Hagalund är uppbyggt med aravanedel eller annars under sådana betingelser, att skatt för hyresförmån för egen eller uthyrd lokal ej utgår till staten och ej heller till kommunen.

Westendborna har ställt sig helt negativa till byggande av höghus i villastaden. Detta har jag svårt att förstå. Det är klart, att en sådan höghusbebyggelse ej kan tillåtas, som förändrar villastadens karaktär. Men enligt mitt förmenande är en begränsad höghusbebyggelse enbart till förmån för oss. För det första bör tillsändan som är elot exklusivitet, tillåtas en viss betydelse. För det andra behöves en viss större befolkningstäthet för att få fram nödiga butiker och andra serviceformer. Och slutligen har det ej varit fråga om verkligt höga hus. Jag hoppas det nya stadsplaneförslaget löser denna ostridda fråga till allmän tillfredsställelse.

Herbert Andersson

WANHASSA WESTENDISSÄ URHEILTIIN

Tulin tähän kylään vuonna 1941. Siihen aikaan se merkitsi samaa kuin muutto Villiin Länteen. Sudet ja karhut olivat tosin hiukan aikaisemmin siirtyneet Haukilahden suunnalle; luuten eläimistö oli runsasta, ilma puhdasta ja merivesi läpinäkyvää. Alkuasukkaat olivat ystävällisiä ja kanssakäyminen vilkasta. Bussivuoroja oli kymmenen päivässä ja kaikki matkustajat tunsivat ainakin nimeltä. Mutta bussin kulku oli sattumanvaraista ja pitkän ajan koko linja oli lakkautettuna ja kun bensiiniasekalta ei päässyt täysinäisiin kaukolinja-autoihin, jouduttiin töihin/kouluun kävelemään monet kerrat. Silloin tietysti ryöhästyttiin, mutta ei koskaan niin paljon ettei olisi ehditty ruokatunnille.

Urheilutoiminta ei kuitenkaan rajoittunut noihin aamukävelyihin, vaan pieni porukalle käytti tehokkaasti hyväkseen kaikki ne mahdollisuudet mitä erikoislaatuinen ympäristöme tarjosi.

Ohjattu, järjestetty, kunnallistettu ja kaupallistettu urheilu ei koskaan ole yhtä virkistäväää kuin ne spontaanin liikunnan tarpeen synnyttämät riennot, joihin tuon ajan westendiläisnuoriso osallistui.

Rahasta - ja joskus ilmeinkin - sai tietysti pelata tennistä maan parhaalla tennisstadionilla, mutta se ei ollut tärkein lajimme (Krauset oli luku erikseen). Palloilua harrastettiin "Pohjanpuun tontilla", sillä turpeisella niityllä missä nyt on Janhusen-Puputin takapiha. Käsipallo oli vast'ikään saapunut Suomeen ja se oli vuosikaudet jonkinlainen päälaaji, mutta tietenkin pelasimme myös futista ja peffistä. Mitään roolijakoa ei ollut, vaan kaikki oli mukana kaikissa lajeissa. Puistotiellä pelattiin pallolla Seitserän Veljeksien kiekonlyönnin muunnosta. Autot eivät paljon häirinneet niihin aikoihin. Lentopallo tuli luotiin myöhemmin. Sitä pelattiin joskus Pihlajatien rajoittuvalla pellolla, mutta ennen kaikkea Salovaaran pihalla. Mekastus oli lelukoinen ja Ellin marjapensaat ja narsissit saivat kokea kovia.

Lentopalloilu siirtyi sitten omalle kentälleen nykyisen n.s. urheilukentän viereiseen metsikköön, missä sitä pelataan edelleenkin. Otteluiden jälkeen mentiin Kalliorantaan uimaan.

Uintimahdollisuuksia käytettiin innokkaasti hyväksi myös lähi-saarissa. Uintikausi aloitettiin joskus jo ennen Wappua ja sitä jatkettiin Itsenäisyyspäivän tienoille. Näiden myöhäissyksyn uintien jälkeen oli verratonta vetää jalkaansa kalsarit, joihin oli satanut lunta. Eräänä tällaisena aamuna meillä oli ainutlaatuisista uimaseuraa: 14 joutsenta, jotka ylväänä muodostelmana lipuivat Kalliorannan editse.

Talvella hiihdettiin niinkuin nykyäänkin, paitsi että pujottelu oli vielä lähes tuntematon laji. Jorvaksentien pohjoispuolella oli litteämättömät erämaat, mutta myös Puistotien sisäpuolinen alue oli harvaan rakennettu ja se tarjosi riittävästi vaihtelevaa maastoa. Hiihdettiin myös saaristossa, aivan kuin nykyisinkin, mutta silloin ei kevättöjällä riekanut ralliautoilijoita eikä moottorikelkkailijoita.

Aivan oman lukunsa ansaitsee luistelu. Nykyäänhän lumi sataa heti tuoreen syysjään päälle, mutta silloin Paasikiven aikaan luistelukausi kesti monta viikkoa yhteen keroon. Ensimmäisten pakkaspäivien jälkeen, marraskuun jälkipuoliskolla, kausi aloitettiin muutamien rakentamattomien tonttien kentuissa, joihin oli kerääntynyt vettä. Seuraava vaihe oli Toppelundin hiekkakuoppa tai Otsolahti. Sitten siirryttiin Westendin omille lahille ja lopuksi ulkomerelle. Jääpalloa pelattiin viikottain ja pelissä oli usein kaksi sukupolvea. Legendaarista hahmoista on ennen kaikkea mainittava Kalle Alakari, entinen laajoukkuepelaaja, joka näytti taivaan merkit jälkipolvelle.

Yleensäkin vanhat parrat olivat ilahduttavan aktiivisia näissä jäähommissa; tässä tulevat mieleen vielä nykyäänkin luistelevat Anderssonin ja Salovaaran klaanien patriarkat, mutta oli siellä monia muitakin.

Lumen tulo keskeytti saaristoluistelun, mutta talkoilla pidettiin kohtuullisen suurta rataa avoinna vielä pitkään ja jääpalloilu jatkui. Partiolaisten vahvistettu joukkue otteli lauttasaarelaisia vastaan monena talvena. (Kesällä paremmuus ratkaistiin käsipallossa.) Joululomilla luisteltiin kellon

ympäri. Illalla mentiin vielä kuutamoluistelulle (kiitokset niille, jotka joskus järjestivät glögitarjoilun näihin yöhäisnäytöksiin). Myös jääpurjehdusta harrastettiin ja tukikohdaksi muodostuneen Tvihjälpin rannoille kasvoi komea mastometsä.

Koottoriurheiluun ei onneksi ollut mahdollisuuksia, mutta Eläintarhanajojen innoittamina pojat järjestivät suurisuuntaisia fil-lariskaboja Puistotien ja Pihlajatieen kulmauksessa. Paitsi yllämainittuja teitä, rata kulki pitkin niitä yhdistävää polkua, joka tarjosi muutaman vaarallisen kurvan puineen ja kivineen. Nä-mä pehmustettiin olkipaaleilla, joihin myös törmättiin. Taisi joku törmätä tahallaankin, jotta ilmassa olisi ollut suuren koot-torijuhlan tuntua. Puistotiellä oli kaksi lipuilla varustettua järjestysmiestä, jotka pysäyttivät autot mikäli niitä sattui tu-lemaan sellaisella hetkellä jolloin kilpailijoita oli Puisto-tieosuudella.

Kuten alussa jo vihjasin, urheilutouhu ei kaivannut rekiste-röityjä yhdistyksiä, kokouksia, johtokuntia, pöytäkirjoja, illan-viettoja eikä jäsenmaksuja. Me vain urheilimme. Tosin 40-luvun lopulla perustettiin Westendin Urheiluseura, mutta sen toiminta jäi vähäiseksi ja jollain tavoin ulkwestendiläiseksi. Toinen yritys, Westend-58 oli dynaamisempi, ja se toimi edelleenkin.

Urheilukentästä tuli murheenkryyni. Sen laidalle rakennettu raja tuhottiin gangsterien toimesta. Automiehet ja koottoripyöräili-jät pitävät joka vuosi huolen siitä, että kentän pinta tärvellään niin, että siihen ei tahdo saada kunnollista luistinrataa. Mitä-hän sanoisi Tahko Pikkala jos näkisi millaisessa käytössä kent-tämme nykyään on: autoja parkkeerattuina lähelle toisiaan niin että sakki voi keskustella tarvitsematta nousta kärrystä. Rauta-lanka soi ja ilmoille nousee karkea tupakansavu.

Alkutalvesta 1970 kenttä saatiin kuitenkin kohtalaisen mukavaan kuntoon ja eräänä sunnuntaina siellä oli puolisen sataa luiste-lijaa. Toinen ihme tapahtui tämän jutun kirjoitusvaikeudessa. Meri-jäätyi kauniisti juuri joulunpyhiksi ja saimme luistella ylen-palttisesti kolme päivää yhteen menoon. Luistinilla oli kolmekin polvea samasta perheestä. Aivan kuin vanhoina hyvinä aikoina.

Kilmo Kautto

TULIN WESTENEDIIN

Maalla nuoruutensa viettänyt ei oikein tahto juurettua kaupunkiin. Tarvitessamme suurempaa asuntoa Lauttasaareissa olevan 2 h + k asunnon sijaan katse kohdistui v. 1954 Helsingin liepeille; löytyisiköhän sopivaa omakotitaloa tai tonttia sellaista varten. Westend ei suinkaan ollut ensisijaisesti ehdolla, olihan se rikkaiden asuttama ja tontit kalliita.

Jälkimmäinen otaksuna osoittautui melko pian vääräksi. Kun tontit Oulunkylässä ja Vartiokylässä maksoivat 700 vnk/m² - kunnallistekniikka miltei olematon - sain täältä tontin hintaan 800 vnk/m² - tie, vesijohto ja vieräri tontin laidassa.

Tällä oli kesällä 1954. Saman vuoden syksyllä, jolloin Tapiola-suunnitelma tuli tunnetuksi, hinnat tosin nousivat huomattavasti. Raivatessani tonttiani eräs ostaja olisi väen väkisin halunnut ostaa tonttini hintaan 1500 vnk/m². Harkitsin jo puun kaatamista ostajan päälle päästäkseni hänestä eroon. Olin tullut rakentamista ja asumista varten, en ryhtyäkseen kiinteistökauppiaksi.

Jo rakennusvaiheen aikana osoittautui myös ensimmäinen otaksuna vääräksi. Kontaktit rajoittuivat aluksi luonnollisesti naapureihin, mukaviin naapureihin: varatuomari ja rouva Anjala, nais-teri ja rouva Lindman, dipl.ins. ja rouva Salovaara, jotka kaikki jo asuivat täällä, sekä johtaja ja rouva Lönnqvist ja dipl.ins. ja rouva Brenner, jotka - samoin kuin minä - rakensivat talojaan itse aktiivisesti mukana ollen.

Taloni valmistui keväällä 1956. Olin myynyt osakkeeni Lauttasaareissa ehdolla että se vapautuisi 15.3.1956. Muutto oli toteutettava silloin vaikka maassa oli yleislakko. Oli lentävä kiltisti työväentalolle hankkimaan muuttolupa, joka hienan kiusaantuneesti hmyillen annettiin. Tämän luvan avulla muutto- liikkeen 10 autoa saivat tankkinsa täyteen polttonestettä. Lakko- vartijain ihmettelyyn kuljettajilla oli vastaus valmiina: "Eihän

pari autoa riittää kun joku pomo muuttaa Westendiin!" – yksi auto kuitenkin vain tarvittiin.

Ensimmäinen kuorma oli vähällä lentää Otsolahteen. Vanhan Jorvaksentien kannaksella tuli vastaan joukko Mielenosoittajia lippu keulassa matkalla Suurtorille. Automme pysäytettiin ja sen kaataminen oli jo hii-op-vaiheessa kun Mielenosoittajien johtaja lupalipun nähtyään sai auton heilahtamaan takaisin pyörilleen. "Pojat, näillä on meidän lupa!"

Harva Westendiläinen lienee tullut tänne yhtä dramaattisesti. Pääsimme kuitenkin onnellisesti perille. Westendin väkiluku lisääntyi viidellä hengellä, jotka ovat viihtyneet hyvin eivätkä sen koommin ole harkinneetkaan poismuuttoa.

Erik Gillberg

WESTEND-HISTORIAA

Sodan päätyttyä kaupungin ja Westendin välistä liikennettä hoitivat vielä useita vuosia häkäpönttölinjurit. Vain harvalla oli yksityisauto siihen aikaan. Hitaassa kulkuneuvossa tutustuttiin toisiinsa ja keskusteltiin päivän keskeisistä asioista. Aasukkaat tunsivat toisensa ja juhlia järjestettiin useita kertoja vuodessa eikä kuten nyt kerran viidessä vuodessa. Ohjelmasta huolehtivat asukkaiden valiot naistoinikunnan päättäessä kuka kulloinkin oli vuorossa. Allekirjoittanut kelpasi kerran nakkikärryjen hoitajaksi ja tietysti aina vastaanlaan elektronisesta viihde- ja tanssimusiikista. Suositut levyt soivat illassa loppuun käyttökelvottomiksi - kukaan ei ruistanut vaihtaa neulaa grammarissa. Ilo heltisi herkästi pitkien, synkkien sotavuosien jälkeen. Juteltiin, kaskut kerrottiin ja tanssittiin. Kerrotaan, että allekirjoittanut tanssittaessaan kunnian arvoisaa vähän jäykähköä rouvashenkilöä, tanssin taivutuksen yhteydessä olisi huudahtanut pro Westend. No kaikkihan silloin tapahtui Westendin ja sen paremman tulevaisuuden hyväksi.

Jonottamiseen oli totuttu mitä erilaisemmissa yhteyksissä. Niinpä linja-autoonkin noustiin hienotuntisesti siinä järjestyksessä kuin oli pysäkillle tultu, - tietysti naisille ja iäkkäimmille etusija antaen. Joku sivullinen, joka ei tuntenut "kutuyymiä" saattoi pyrkiä etuilemaan. "Onko Teillä äitiyskortti?" kysyi ekonomi Kautto terävästi lieheltä, joka ei pysynyt vuorossaan. Henkilöautojen pienestä lukumäärästä johtui, että Honkatien kakarat, joita 50-luvun alussa laskettiin olevan 19 alle kymmenvuotiaista paholaista, tunsivat kaikki lähialueen autot. Kareskosken Upan kerrotaan jo etäältä todenneen: "Vennolan auto tulee" nähdessään taksi-auton lähestyvän. Touhukas Vennola käytti ahkerasti taksia eikä hän ainakaan nykylääräysten lukuun olisi itse tällöin autoa saanutkaan ajaa. Hän kuitenkin hankki Volkswagen'in myöhemmin ja kotiinpäin ajaessaan pitkin Honkatietä hän vaihtoi ajoissa ennen läkeä

pienempään vaihteeseen. Volkswagenin vaihdelaatikko oli synkronoimaton ja piti helposti pahaa ääntä vaihtaessa ja vaihtamisen sattuessa usein juuri Kaislan ikkunan kohdalle, tällä kerran vakavana kysyi Vennolalta, eikö vaihdetankoa voisi lyhentää kun se ottaa niin pahasti maahan kiinni ja juuri hänen talonsa tieosuudella.

Allekirjoittanut taisteli kunnanvaltuutettuna ollessaan v. 51-57 paremman Westendin puolesta liittämällä lähes kaikkiin puheenvuoroihinsa käsittelykohteesta täysin riippumatta: "--- Luuten olen sitä mieltä, että Westendin tiet ja tievalaistus on pikaisesti saatava korjatuksi". Yleinen asenne oli Espoon valtuustossa ainuttain se, että Westendin asukkaat ovat niin äveriäitä, että ryös kunnallistekniikka on heidän itsensä hoidettava ja verovarot käytettävä kunnan köyhempien osien hyväksi. Tämä asenne sitten lientyi jonkunverran ja puistotien hoitoon ryönnettiin muutama kymmentuhatta markkaa senaikaista rahaa eli aivan mitätön määrä. Sensijaan katuvalaistusta saatiin kohennetuksi kahteenkin otteeseen, useita kymmeniä valopisteitä kummallakin kerralla. Kun sensijaan pyysin, että ainakin puistotien ruskeankellahtavat tavalliset hekkulanput uusittaisiin moderneihin elohopeahöyrylamppeihin, sain vastauksen: "Kunhan se Westendin poikaviikarijoukko vanhenee ja tulee järkiinsä voidaan asiaan palata". Sähkölaitoksen tilaston mukaan särkyi so. rikottiin Westendin alueella suhteellisesti eniten katuvalolamppeja. Ja pitkään kestitkin tämä "pannaan-julistus", sillä suurteholamput ilmestyivät osaan Westendin katuvalaistusta vasta muutamia vuosia sitten.

Kun katuvalaistuksen lamppujen lisäys oli toteutettu alkoi allekirjoittaneelle kunnanvaltuutetulle puhelujen sarja: "Miksi ei meidän kohdalla ole katuvalopistettä?" Koetin parhaani mukaan selittää, että ne ovat määrämien päässä ja nyt ei ole sattunut Teidän kohdalle. Vasta lopulta ymmärsin yskän, kun eräs tuntematonaksi jäänyt rouvashenkilö suoraan palautti: "... mutta kun Teidän kohdalla on kaksi lamppua". Olinne insinööri Salovaaran kanssa hankkineet jo ajat sitten Sähkölaitoksen luvalla katuvalopisteet talojemme kohdalle omalla kustannuksella, jotka todennäköisesti olivat jääneet merkittävää yleiseen katuvalopiirustukseen, vaikka Sähkölaitos ne

asensi ja laskutti meille. Katuvalaistusverkko lisättessä tuli myös tasajaolla valo viereiseen pylvääseen ja tämä kauneusvirhe ja ansioton etuisuus on edelleenkin olemassa vaikka valaisimet on uusittu kuten ohikulkieksanne voitte itse todeta.

Westendin Olympiadiit olivat 50-luvulla todellinen kansanjuhla, jonka sanomalehdistökin noteerasi. Kilpailuja oli kaiken ikäisille ja naiset pitivät buffet'ia: kahvi ja jäätelö tekivät kauppansa. Juhlat päätettiin isien ja poikien "potkupallo"-ottelu ja erään kerran kävi niin ettei isien joukkuetta saatu pystyyn ilman että allekirjoittanutkin siihen sijoitettiin. Jouduin niinkuin sanotaan kylmiltäni, ilman treenausta rukaan tavallisessa kesäasussa ja sandaalit jaloissa ja tyydyinkin pysyttelemään vastustajien maalin lähetyvillä (jatkuvasti paitsiossa) kytäten sopivaa tilaisuutta ja - kerran tulikin pallo yksinään suoraan kohti. Varasin koko tärmoni ratkaisevaan potkuun kohti lähellä ammittavaa maalilaukkoa. Pallo lähti kierteisensä kuin Kai Pahlman'in banaanilaukaus ja sandaali irtosi potkun voimasta rukaan. Kierrelaukaus meni hivenen ohi, mutta sandaali suoraan maaliin kuin paras täysosuma. Emme kuitenkaan saaneet tästä isille edes puolta pistettä, vaikka kovasti vaimille, olillehan tappiolla tässä vaiheessa ja isien tappioon se päättyikin.

I. Kareskoski

50-LUVUN ALKUVUODET - PUHDISTUSOPERATIOIDEN JA
TULEVAISUUDEN SUUNNITELMIEN KULTAISTA SEKA-AIKAA

Tullessani vuonna 1952 Pro Westend-yhdistyksen puheenjohtajaksi yhteiskuntamme edelleenkin eli turmeltumattoman meriveden, alkukantaisen luonnonläheisyyden ja katkojen värittämän palvelutoiminnan aikaa.

Kaupan lahti oli - niin utopistiselta kuin tällainen ajatus tänään tuntuukin - jokavuotisten uimakoulujen ja vilkkaan uimisen näyttämö. Risteilevät hiihtoladut antoivat talvisin leimansa viheralueille, ja kesäisin taasen ennakkoluulottomien asukkaiden luomat jätetunkiot koristivat monia rakentamattomia naapuritontteja tuoden mukanaan erikokoisia rottia - siitäkin huolimatta, että kotieläinten pito Westendissä vuokrasopimusten mukaan oli nimenomaan kiellettyä.

Sähkön- ja vedenjakelu oli alati erikoisen jännityksen täyttämää odotuksen aikaa. Katkot tuntuivat jopa olevan säännöllisiä kuin itse jakelu. Iltaisin sähkön ylikuormitus aiheutti kodeissa vilkkuvan, huvipuistomaisen valaistuksen, ja moni perheeneräntä palanee ajatuksissaan vieläkin siihen yllättävään lepohetkeen, jonka he odottamatta joulukiireissään saivat sähkövirran katkettua eräänäkin jouluaattona lähes kuudeksi tunniksi.

Vesikin loisti useasti poissaolollaan, mutta silloin kun sitä saatiin, se oli laadultaan hyvää - olihan kaikki vesi silloin vielä kaivovettä. Kaiken lisäksi liikenneolosuhteetkin olivat varsin vaatimatonta, linja-autovuoro kerran tunnissa ruuhka-aikoina ja viimeinen vuoro klo 23. Teiden ulkovalaistus oli lähes olematonta, mille seikalle varttuneempi nuoriso osasi antaa asiaankuuluvan arvon.

Tästä huolimatta kaikki asukkaat kuitenkin, kunnallista kyllä, viihtyivät tässä Leidän yhdyskunnassamme vallan suurelloisesti. Yhteiskuuluvaisuuden tunne oli vahva ja antoi asumiselle erään-

laisen suuren yhteisperheen leiman vahvoine yksilöllisine il-
laisuineen.

Tämä pienissä ympyröissä eläminen heijastui myöskin hallituksen kokouksiin ja niihin asioihin, joita tällöin jouduttiin käsittelemään. Niinpä esimerkiksi oli todettu, että eräs tunnettu "arkkitehti oli vedättänyt rakennuskiviään tontin vastapäätä olevalle rannalle". Johtokunta kiinnitti tähän seikkaan vilkkaan huomionsa ilmoittaen asianomaiselle kohteliaasti, että sopiviin palautustoihin olisi syytä ryhtyä. Kun eräs tunnettu lentäjä vuorostaan oli ryhtynyt varastoimaan rakennustarvikkeitaan ajotielle estäen täten vapaiden westendiläisten tasa-arvoista liikunutta samanaikaisesti kaikilla Westendin teillä, johtokunta vastuunsa tuntien kiinnitti tähänkin seikkaan asianmukaista huomiota. Edelleen johtokunta totesi, ettei ainoastaan erään tunnetun kilpa-ajajan, vaan eräiden muidenkin tunnettujen asukkaiden paikallinen ajotaito kaipaisi tarkistamista lähinnä huomiottaen 50 km:n nopeusrajoituksen sallimat puitteet ja ilmoitti tästä havainnostaan asianomaisille.

Toisaalta myöskin alueen ulkokohtaisiin edustavuusnäkökohtiin kiinnitettiin huolestunutta huomiota. Tämän tuloksena tontinomistajille ilmoitettiin, "että olisi syytä jokaiseen taloon hankkia lipputanko".

Yhdistyksen johtokunta oli sitäpaitsi varsin liikkuva. Niinpä pöytäkirjasta ilmenee, että se päätti tehdä "retkeilyn alueelle ja ottaa selville vieraille tonteille kasatuista jätekasvista". Kun monet kehoitukset niiden poistamisesta eivät kuitenkaan tuottaneet toivottua tulosta, johtokunta lopulta päätti yhdistyksen puolesta toimittaa pois tällaiset roskatunkiot ja "velkoa kulut siltä, joka tällaisia roskakasoja on laittanut vieraille tonteille". Valitettavasti kylläkin syyllisten selvittämiseen vaadittu salapoliisityö varsin harvoin johti yhdistyksen kannalta myönteisiin taloudellisiin tuloksiin.

Kyselys Ankkurisaaresta ja sinne aikoinaan suunnitellusta sillasta oli sensijaan eräänlainen periintynyt vakiokysely, jota säännöllisesti käsiteltiin johtokunnan kokouksissa. Kun johtokunnan edustajat henkiset voimavarat eivät kuitenkaan riittäneet

kysymyksen kaikinpuoliseen selvittämiseen, sen tutkinnainen annettiin jopa juristinkin tehtäväksi. Täten saatiinkin vähitellen selvitettyksi, ettei asiassa enää ollutkaan mitään tehtävissä ja näin ollen sen jatkuva käsittely johtokunnassa voitiin tarpeettomana lopettaa. Eräs etu tästä oli se, että pöytäkirjat tällän jälkeen tulivat huomattavasti lyhyemmiksi.

Näihin aikoihin ruvettiin kuitenkin Westendissäkin katseet suuntaamaan tulevaisuuteen, ja johtokunta etsi valppaasti uusia ratkaisuja olojen parantamiseksi. Toukokuussa 1952 päätettiin tutkia oman postitoimipaikan saamiseksi Westendin kauppaan, ja senjälkeen kun asianmukaisesti oli selvitetty, ettei kukaan halunnut tällaista modernin ajan vaatimusta vastustaa, se vähitellen myöskin voitiin toteuttaa.

Vuoden 1953 loppupuolella johtokunta kiinnitti järjestyksen ylläpitämiseen alueella rakentavan huomionsa palkaten erään poliisikonstaapelin toimimaan järjestysmiehenä. Tämä yhdistyksen suuruuden aika jäi kuitenkin varsin lyhyeksi, ja puuttuvien varojen sekä vähemmän vakuuttavien kokemusten jälkeen järjestysmiehestä luovuttiin jo keväällä 1954.

Varustettuna sillä optimismilla, minkä vain puuttuva kunnallispolitiikan tuntemus saattoi antaa, johtokunta niinikään säännöllisesti anoi Espoon kunnalta avustusta erilaisiin tarkoituksiin. Toisinaan oli kysymys yleisten rantojen puhdistamisesta, toisinaan leikkikentän lopullisesta kunnostamisesta, käytännöllisesti katsoen vain poissaolollaan loistavan katuvalaistuksen parantamisesta tai teiden peruseräparannuksista. Joskin kunnan suhtautuminen - kuten sen edustajien taholta yleensä todettiin - oli pyrkimyksiimme periaatteessa myönteinen, se ei kuitenkaan valittavasti yleensä johtanut näkyviin taloudellisiin tuloksiin. Tällä materialistisella seikalla ei johtokunnan luontaista optimisminä tietenkään voitu lannistaa.

Näihin aikoihin tuli myöskin esille kysymys Otanien, Hagalundin ja Westendin alueiden liittämistä Helsingin kaupunkiin. Alueiden asukkaiden välisen yhteistoiminnan seurauksena - harvinainen taini sinänsä tällä saralla - esitettiin valtioneuvostolle yksimielinen kanta suunnitellun hylkäämisen puolesta, mikä johtikin

toivottuun tulokseen. Mainittu suunnitelma antoi ryöhemmin johtokunnalle aiheen eräässä toisessa yhteydessä osoittaa valppautaan ja ennakkoluulotonta suhtautumistaan. Kun kunnan ryönteinen suhtautuminen leikkikentän kunnostamisasiassa ei johtanut, kuten jo mainitsin, kunnan taloudelliseen tukeen, johtokunta teki yrityksen käyttää Westendiä eräänlaisena painostusryhmänä ryönteisen ratkaisun aikaansaamiseksi. Tässä mielessä päätettiin ilmoittaa kunnalle, "että westendiläiset ovat tähän saakka olleet Helsinkiin liittämistä vastaan tietäen Helsingin hoitavan heikosti liitosalueita, mutta koska Espoo ei hoida ollenkaan, lienee parempi ryhtyä sittenkin ajamaan Helsinkiin liittämisen etuja". Tämä, nykyaikaisten painostusryhmien eräänlainen heikosti taaperteleva esikoinen ei kuitenkaan sekään johtanut kunnan taloudellisen suhtautumisen muuttumiseen.

Kun kyselys Otaniemen, Hagalundin ja Westendin alueiden liittämistä Helsinkiin oli onnellisesti kaadettu, optimistiset tuulet alkoivat jälleen puhalttaa, ja näiden seurauksena päätettiin ryhtyä ajamaan suunnitelmaa oman kunnan perustamisesta näiden kesken. Kyselystä tutkittiin perinpohjaisesti ja suuren innostuksen vallitessa. Todettiin, että tällaisen kunnan taloudellinen pohja tulisi olemaan erittäin vankka ja takaisi sille varman kehityksen mahdollisuuden. Tämä tuotiinkin sopivissa tilaisuuksissa esille, ja näin ollen tämä veronmaksukyky ymmärrettävästi pantiinkin palvelemaan Espon suurkunnan laajan alueen kaikinpuolista kehittämistä.

Näin kyselyksiä, sekä pieniä että suuria, käsiteltiin ja kaikkiin suhtauduttiin asiaankuuluvalla vakavuudella. Ne edustivat omalla tavallaan kehityksen ensimmäisiä taimia, jotka ovat nyt kasvaneet suuriksi pensaiksi, jopa niin suuriksi, että toisinaan tuntuu siltä, että yhdeltä oksalta ei enää näy toiselle.

Olle Herold